

Nyolcvanesztendős a kitelepítésre ítélt fűvészkert

Hat hold területen összegyűjtötték az öt világrész növényvilágának minden fontos képviselőjét — Kétezerfajta kaktusza van az egyetemi fűvészkertnek Séta a félig föld alá sülyesztett üvegházakban

Kaktuszgyűjtő-láz terjedt el a fővárosban

Künn a Ludovikával szemben mogorva, magas, átláthatlan kökerítés, felül barátságos zöld lombok, bimbózó akácvirág bólogatnak. Mintha szigoruan elzárkózó klostrot kellene rejtegetnie, olyan komor a kökerítés, pedig mögötte a magyar tudományos alkotások egyik legérdekesebbjét, a fűvészkertet határolja. Nyolcvan esztendeje lesz immár, hogy itt, ezen a helyen, ahol egykor, a messzi múltban a Pestetich hercegi család tagjai vadászszenvedélyüket elégitették ki, megteremtették a növényvilág eleven kiállítását. A vadak elől ragadták el a területet, hogy a tudomány vára, a fűvészkert telepe legyen. Tudományos műintemény ez a kert, amelyet

Bertolomia

egymást válogató generációk tudósai teremtették meg és juttattak el mai nagyságára. A magyar fűvészkert nem nyolcvan esztendő, mert annakelőtte is megvolt. Nagyszombaton teremtették meg Pázmány Péter idejében, az egyetem felállításakor. Az egyetemmel együtt kerültek a hazai földről és messze idegenből összegyűjtött növények, fák, cserjék Pestre s foglalták el helyüket előbb a régi Műegyetem helyén, aztán a Hatvani-utcában a Ferenciek-tere mellett, amíg 1848-ban áttelepítették mai helyére, ahonnan szintén továbbköltöznek majd a Lágymányosra, ha meglesz a tengernyi pénz, ami a növények átültetéséhez, üvegházak, gypágyak megteremtéséhez, az egész hatalmas anyag átköltöztetéséhez szükséges. Akkor, 1848-ban, huszonthárom hold területet adtak a fűvészkert számára, ma, közel nyolcvan esztendő múltán, mindössze hat hold a területe. Fejlődése tehát összeszorult, bár az egyetemi fűvészkert élén állandóan nagy hírességű tudósok állottak: Schuster János, Kitajbel Pál, Haberle Károly, Szadler József, Gerenday József, Kováts Gyula, Jurányi János és ma Mágocsy Dietz Sándor, akinek fáradhatatlanul lelkes munkatársa, Schneider Károly kertészeti felügyelő. Csak területre lett kisebb a fűvészkert, anyaga, tudományos értékre sokszorta nagyobb, nemcsak országunk flóráját mutatja be, hanem egzotikus vidékek növényeit, a trópusok különlegességeit, tengerek és messzi vadvizek növényi különlegességeit. Páratlanul értékes anyag van együtt, szinte kincsesháza a növényvilágnak. Szülői gondossággal kezelik a fűvészkert vezetői a rájukbízott anyagot, állandóan figyelemmel kísérik minden növényüket, fájukat, gondoskodnak életfeltételeikről, keltezik a magokat, hajtattják az ágakat. biológiai vizsgálatot végeznek teremtődésük és fejlődésük módjának megfejtésére, talajpróbákat hajtának végre és teljesítenek másféle egyéb dolgot hat hold területen, mindössze tíz segédmunkás segítségével, mert a többi elvette a szanalás.

A fűvészkert ugyanugy átszenvedett minden forgatagot, mint az ember. Háború, for-

radalom, megszállás, mind kárt tettek benne, de legtöbbet a szanalás. Ma mégis tiszta, gondozott, gazdag anyagban, kiváló elrendezésben és alapos tudományosságban. A fűvészkert vezetőinek lelkesége annyi megpróbáltatás után is valóságos tündöklő fényű bizonyítékává fejlesztette a magyar tudomány állandó életének.

Víz jácint

Mintaparknak is nevezhető a fűvészkert. Utai tiszták, gondozottak, növényzete ápolt, gypágyain művészi elrendezésben tárja a szemlélő elé a hazai föld minden termését, az alpesek növényvilágát, a hasznos növények kincsesházát, az elfajult és rendellenesen nőtt növények beteg taborát.

Az anyag legérdekesebb részei azonban a félig a föld alá sülyesztett üvegházakban található. Alig látni őket kívülről és csak ha az ajtók nyílnak, tárul elő a pompázóan szép tarkaság, távoli vidékek buja növényzetének fantáziájában kialakult képe.

A laikus számára teljes értékességében fel sem tűnik ez a kincsesház, amely itt összegyülekezett. Ő csak a furcsa és érthetetlen, különös és meglepő, picike és hatalmas növények színompáját, alakjainak szokatlanságát érzékeli. Megdöbbenően nehéz gondolatok támadnak azonban a láttukra: mi az, ami életre hívta őket, mi a céljuk, rendeltetésük és hivatásuk. Növények sokezerfélesége, amelyek mind külön életet élnek, rendkívüliek és csodálatosak.

Az első üvegház koralaku. A közepében medence áll a vizinövények számára, az üvefalakat környező párkányszaton szabadon, cserepekbe ültetve, vagy üveglapok köré vonva, hogy annál párásabb legyen a levegő, állanak a forró égő füvei, virágai, növényei. A medencében a *Victoria regia* hatalmasra megnövő levelei uszkálnak. Magról tenyésztik, februárban kezd sarjadni a levele, most már tárgy nagyságú, de sokkal nagyobbra megnő, virága is lesz, az esti órákban nyílik ki, hófehérséggel ragyog, másnapon a nap sugarai rózsásra festik. Halvány rózsaszínű még reggel és bíborvörösre vöröslik, mire lenyugszik a nap, hogy aztán elenyésszen ama misztikum számára, amely emberi szem gyönyörűségére teremtette.

Az Amazon vizének minden furcsasága itt van barátságos gyülekezetben hatalmas cukornád cserjék nyulnak a magasba és vízi jácint uszkál, mert semmi sem köti se földhöz, s parthoz. Moszatos gyökere olyan, mint a moha és ez gyűjti számára az életet adó erőt. Látnak csodálatos broméliákat, víz alatt élő növényeket, hatalmas szirmu virágokat, tucatnyi különféleséget, amit gyűjtő kezek sze-

Levele vel rovarokat elűző „Vénusz légycafé”

